യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്.പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃം 89✓

ഭാനുരുവാച .
മനോ ഹി ജഗതാം(ങ്) കർത്യ മനോ ഹി പുരുഷഃ(ഫ്) പരഃ .
മനഃ(ഖ്)കൃതം(ങ്) കൃതം(ൽ) ലോകേ ന ശരീര-കൃതം(ങ്) കൃതമ് .. 1

സാമാ+ന്യ+ബ്രാ+ഹ്മണാ ഭൂ+ത്വാ മനോ-ഭാവനയാ കില .
ഐ+ന്ദവാ+ ബ്ര+ഹ്മതാം(യ്) യാതാ മനസഃ(ഫ്) പശ്യ ശ+ക്ത-താമ് .. 2

മനസാ ഭാ+വ്യ-മാനോ ഹി ദേഹതാം(യ്) യാതി ദേഹകഃ .
ദേഹ-ഭാവനയാ ്യു+ക്തോ ദേഹ-ധർ-മൈർ-ന ബാ+ധ്യതേ .. 3

ബാ+ഹ്യ-ദൃഷ്ടിർ/ഹി നിയതം/ സുഖ-ദുഃഖാദി വി+ന്ദതി .
നാ+ന്തർ-മുഖ-തയാ യോഗീ ദേഹേ വേ+ത്തി+ പ്രിയാ+പ്രിയേ .. 4

മനഃ(ഖ്)കാരണകം(ൻ) തസ്മാജ്-ജഗ+ദ്വിവിധ-വി+ഭ്രമമ് .
ഇ+ന്ദ്ര+സ്യാ-ഹ+ല്യയാ സാർധം(വ്) വൃ+ത്താ+ന്തോ ്+ത്ര നിദർ/ശനമ് .. 5

ശ്രീബ്ര+ഹ്മോവാച .
കാഹ+ല്യാ ഭഗവൻ/ഭാനോ കോ വാ+ത്രേ+ന്ദ്രസ്-തമോ-നുദ .
യയോ-രുദ+ന്ത+ശ്രവണേ പാവനീ ദൃഷ്ടി-രേതി ഹി .. 6

ഭാനുരുവാച .
ശ്രൂയതേ ഹി പുരാ ദേവ മാഗ-ധേഷു മഹീ-പതിഃ .
ഇ+ന്ദ്ര+ദ്യുമ്ന ഇതി+ ഖ്യാത ഇ+ന്ദ്ര+ദ്യുമ്ന ഇവാ-പരഃ .. 7

ത+സ്യേ+ന്ദു-ബിമ്ബ+പ്രതിമാ/ ഭാ+ര്യാ കമല-ലോചനാ .
അഹ+ല്യാ നാമ ത+ത്രാസീച്-ഛശാ+ങ്ക+സ്യേവ രോഹിണീ .. 8

തസ്മി+ന്നേവ പുരേ ഷിങ്ഗഃ(ഷ്) ഷിങ്ഗ+പ്രകര-ശേഖരഃ .
ഇ+ന്ദ്ര-നാമാ പരഃ(ഖ്) ക+ശ്ചി+ദ്ധീമാ+(ൻ-വി)പ്ര-കുമാരകഃ .. 9

അഹ+ല്യാ പൂർവ-മി+ന്ദ്ര+സ്യ ബഭൂ-വേഷ്ടേ+ത്യഹ+ല്യയാ .
ശ്രുതം/ രാജ-മഹി+ഷ്യാഥ കഥാ+പ്രസ്താ-വതഃ(ഖ്) ക്വചിത് .. 3.89.10

ആകർ+ണ്യൈവ-മഹ+ല്യാ-സാ/ ബഭൂ-വേ+ന്ദ്രാനു-രാഗിണീ .
അഹ+ല്യാം/ മാം/ സ-നോ കസ്മാത്-
സ+ക്തോ ്+ഭ്യേതീ+ത്യഥോത്.സുകാ 11

മൃണാല-ഭാരക-ദലീ-പ+ല്ലവാസ്-തരണേഷു സാ .
അത+പ്യത ഭൃശം ബാലാ ലതാ ലൂനാ വനേ+ഷ്വിവ .. 12

ഖേദ-മാപ സമ+ഗ്രാസു താസു ഭൂപ-വിഭൂ-തിഷു .
മത്-സീ നിദാഘ-തപ്താസു പരി-ലോലാ+ സ്ഥലീ+ഷ്വിവ .. 13

അയ-മി+ന്ദ്രോ/യ-മി+ന്ദ്ര(ശ്-ചേ)+ത്യേവം(ഞ്) ജാത+പ്രലാ-പയാ .
ല+ജ്ജാ-പിഹി തയാ+ ത്യ+ക്താ വൈവ+ശ്യ-മനു-യാതയാ .. 14

ഇ+ത്യാർ/തയാ ഘന+സ്നേഹ/-മഥ ത+സ്യാ വയ+സ്യയാ .
ഉ+ക്തം(ൻ) തയാ+ പ്രിയേ/വിഘ്ന-മി+ന്ദ്ര-മ+ഭ്യാന-യാ+മ്യഹമ് .. 15

ഇഷ്ടം(ൻ) തവാ-നയാ-മീതി+ ശ്രു+ത്വാ വികസി-തേ+ക്ഷണാ .
പപാത പാദയോഃ(സ്) സ+ഖ്യാ നലി+ന്യാ നലിനീ യഥാ .. 16

തതഃ(ഫ്) പ്രയാതേ ദിവസേ സമാ-യാതേ നിശാ-ഗമേ .
സാ വയ+സ്യാ തമി+ന്ദ്രാ+ഖ്യം(യ്) യയൗ/ ദ്വിജ-കുമാരകമ് .. 17

ബോധയി+ത്വാ യഥാ-യു+ക്തം സാ തമി+ന്ദ്ര-മഥാങ്ഗനാ .
അഹ+ല്യാ/നികടം/ രാ+ത്ര്യാ-മാനയാ-മാസ സ+ത്വരമ് .. 18

തതഃ(സ്) സാ തേന ഷിങ്/ഗേന സഹേ+ന്ദ്രേണ രതിം(യ്) യയൗ .
കസ്മിംശ്-ചിത്.സദനേ ഗുപ്തേ/ ബഹു-മാ+ല്യ-വിലേപനാ .. 19

ഹാരാങ്ഗ/ദമനോ+ജ്ഞേന തരുണീ തേന സാ തദാ .
രതേനാ-വർജിതാ വ+ല്ലീ രസേന മധുനാ യഥാ .. 3.89.20

തത+സ്ത-ദനു-ര+ക്താ സാ പ+ശ്യ+ന്തീ ത+ന്മയം(ഞ്) ജഗത് .
നസ-മ+സ്ത-ഗുണാ-കീർണം/ ഭർതാരം/ ബ+ഹ്വ-മ+ന്യത .. 21

കേനചി+ത്ത്വഥ കാലേന ത+സ്യാ ഇ+ന്ദ്രാനു-രാഗിതാ .
സാ+ ജ്ഞാതാ രാജ-സിംഹേന ത+ന്മുഖ+വ്യോമ-ച+ന്ദ്രികാ .. 22

ഇ+ന്ദ്രം(ൻ) ധ്യായതി സാ യാവത്-താവ+ത്ത+സ്യാ വിരാജതേ .
മുഖം പൂർണേന ച+ന്ദ്രേണ+ പ്രബു+ദ്ധമിവ കൈരവമ് .. 23

ഇ+ന്ദ്രോ/പി ച തദാ-സ+ക്ത-സമസ്ത-കരണാ-കുലഃ .
ന തിഷ്ഠതി+ ക്ഷണ-മഹോ തയാ വിര-ഹിതഃ(ഖ്) ക്വചിത് .. 24

അഥാതി-സുഘന+സ്നേഹ-നിരാ-വരണ-ചേഷ്ടയോഃ .
തയോ-രനയ-വൃ+ത്താ+ന്തോ രാ+ജ്ഞാ-കർണി കടു+വ്യഥഃ .. 25

ഏവ-മ+ന്യോ+ന്യ-മാസ+ക്തം ഭാവ-മാല+ക്ഷ്യ ഭൂപതിഃ .
ചകാര ബഹുഭിർ/ദ+ണ്ഡൈഃ(സ്) സ+ദ്വയോ-രഥ ശാസ-നമ് .. 26

താവുഭാ-വപി സം(ൻ)ത്യ+ക്തൗ/ ഹേമ+ന്തേ സലിലാ-ശയേ .
തുഷ്ടൗ/ ജഹ-സതുസ്-തത്ര ന ഖേദം/ സമുപാ-ഗതൗ .. 27

അപ്യ+ച്ഛ്ത തതോ രാജാ ഖി+ന്നൗ/+ സ്ഥോ/ ന-തു ദുർമതീ .
താവൂ-ചതുർ/മഹീപാല ജലാശയ-സമു+ദ്ധൃതൗ .. 28

സം/സ്മൃ+ത്യാവാ-മിഹാ+ന്യോ+ന്യ-/മുഖ-കാ+ന്തി-മനി+ന്ദിതാമ് .
ആ+ത്മാനം(ൻ) ന വിജാ-നീവോ രൂഢ-ഭാവം പരസ്-പരമ് .. 29

ശാസനേഷു ച യത്.സംങ്ഗോ നിഃ(ശ്)ശ+ങ്കസ്-തേന ഹർഷിതൗ .
മു+ഹ്യാവോ ന മഹീപാല+ സ്വാങ്ഗൈ/രപി വികർ/തിതൈഃ .. 3.89.30

തതോ+ ഭ്രാഷ്ട്രേ പരി+ക്ഷിപ്താ-വഖി+ന്നാ-വേവ-മേവ തൗ .
ഊച-തുർ/മുദിതാ+ത്മാനാ/വ+ന്യോ+ന്യ+സ്മൃതി-ഹർഷിതൗ .. 31

ഗ്രഥിതൗ ഗജ-പാദേഷു ന-ഖി+ന്നാ-വേവ സം+സ്ഥിതൗ .
ഏവ-മേവോ-ചതുർ/ഭൂപ-മ+ന്യോ+ന്യസ്-മൃതി-ഹർഷിതൗ .. 32

കശാ/ഹതാവ-ഖി+ന്നൗ/താ-/വേവ-മേവ കിലോ-ചതുഃ .
അ+ന്യസ്മാ+ച്ഛാസനാ+ദ്രാ+ജ്ഞാ ക+ല്പിതാ+ച്ച പുനഃ(ഫ്) പുനഃ .. 33

ഉ+ദ്ധൃതാ-വൂചതുഃ(ഫ്) പൃഷ്ടൗ/ തമേ-വാർഥം പുനഃ(ഫ്) പുനഃ .
ഉവാ-ചേ+ന്ദ്രോ മഹീ-പാലം(ഞ്) ജഗ+ന്മേ ദയിതാ-മയമ് .. 34

ന ശാത-നാനി ദുഃഖാനി ബാധ+ന്തേ കിംചി-ദേവ മേ .
അ+സ്യാശ്-ചൈവ ജഗ+ദ്രാജൻഥ്.സർവം മ+ന്മയ-മേവ ച .. 35

തേനാ+ന്യ-ശാസനാദ്-ദുഃഖം(ങ്) കിംചി-ദേവ-ന വി+ദ്യതേ .
മനോ-മാ+ത്ര-മഹം രാജൻ/ മനോ ഹി പുരുഷഃ(സ്) സ്മൃതഃ .. 36

പ്രപ+ഞ്ച-മാ+ത്രമേ-വായം(ൻ) ദേഹോ ദൃ+ശ്യത ഏവ ഹി .
സമകാല+പ്രയു+ക്തേന സഹസാ ദ+ണ്ഡ-രാശിനാ .. 37

വീരം/ മനോ ഭേദ-യിതും/ മനാ-ഗപി ന ശ+ക്യതേ .
കാ നാമ താ മഹാ-രാജ കീദൃ+ശ്യഃ(ഖ്) ക+സ്യ ശ+ക്തയഃ .. 38

യാഭിർ-മനാം(ങ്)ക്ത ഭി+ദ്യ+ന്തേ ദൃഷ്ട-നി+ശ്ചയ-വ+ന്ത്യപി .
വൃ+ദ്ധി-മായാതു വാ ദേഹോ യാതു വാ വിശ-രാരു-താമ് .. 39

ഭാവി-താർഥാഭി-പതിതം/ മനസ്-തിഷ്ഠതി പൂർവ-വത് .
ഇഷ്ടേ്വർഥേ ചിരമാ-വിഷ്ടം(ൻ) ദധാനം(ൻ) തത്-സ്ഥിതം മനഃ .. 3.89.40

ഭാവാ-ഭാവാഃ(ശ്) ശരീര+സ്ഥാ നൃപ ശ+ക്താ ന ബാധി-തുമ് .
ഭാവിതം(ൻ) തീ+വ്ര-വേഗേന മനസാ യ+ന്മഹീ-പതേ .. 41

തദേവ പ+ശ്യ+ത്യചലം(ൻ) ന ശരീര-വിചേഷ്ടിതമ് .
ന കാ+ശ്ചന+ ക്രിയാ രാജ+ന്വര-ശാപാ-ദികാ അപി .. 42

തീ+വ്ര-വേഗേന സംപ+ന്നം ശ+ക്താ+ശ്ചാല-യിതും മനഃ .
തീ+വ്ര-വേഗേന സം(യ്)യു+ക്തം പുരുഷാ+ ഹ്യഭി-വാഞ്ഛി-താത് .. 43

മന+ശ്ചാല-യിതും/ ശ+ക്താ ന മഹാ+ദ്രിം/ മൃഗാ ഇവ .
മമേയ-മസിതാ-പാങ്ഗീ മനഃ(ഖ്)കോശേ+ പ്രതിഷ്ഠിതാ .. 44

ദേവാ-ഗാരേ മഹോത്.സേധേ/ ദേവീ ഭഗവതീ യഥാ .
ന ദുഃഖ-മനു-ഗ+ച്ഛാമി+ പ്രിയയാ ജീവ-ര+ക്ഷയാ .. 45

ഗിരിർ/ഗ്രീഷ്മ-ദശാ-ദാഹം(ൽ) ല+ഗ്നയേ-വാബ്ദ-മാലയാ .
യ+ത്ര യ+ത്ര യഥാ രാജംസ്-തിഷ്ഠാ+മ്യഭി-പതാ-മി വാ .. 46

ത+ത്രേഷ്ട-സംഗമാ-ദ+ന്യത്/കിംചി+ന്നാനു-ഭവാ+മ്യഹമ് .
അഹ+ല്യാ-ദയിതാ-നാമ്നാ/ മനസേ+ന്ദ്രാ-ഭിധം മനഃ .. 47

സംസ+ക്ത-മിദ-മായാതി ന+സ്വ-ഭാവാ/ദൃതേ പരമ് .
ഏക-കാ+ര്യ-നിവിഷ്ടം ഹി മനോ ധീര+സ്യ ഭൂപതേ .. 48

ന ചാ+ല്യതേ മേരു-രിവ വര-ശാപ-ബലൈ-രപി .
ദേഹോ ഹി വര-ശാപാ+ഭ്യാ-മ+ന്യ+ത്വ-മിവ ഗ+ച്ഛതി .
നനു ധീരം/ മനോ രാജ+(ൻ-വി)ജി-ഗീഷു-തയാ+ സ്ഥിതമ് .. 49

വസന്തതിലകം 14
ഏതാനി ചാ+ത്ര മനസാം(ൻ) ന ച കാര-ണാനി
രാജഞ്-ശരീര-ശകലാനി/ വൃഥോ+ത്ഥിതാനി .
ചേതോ ഹി കാരണ-മമീഷു ശരീര-കേഷു
വാരീവ സർവ-വന-ഖ+ണ്ഡ-ലതാ-രസേഷു .. 3.89.50

ആ+ദ്യം ശരീര-മിഹ വി+ദ്ധി മനോ മഹാത്മൻ-
സംകല്പിതോ ജഗതി തേന ശരീര-സങ്ഘഃ .
ആദ്യം ശരീര-മധി-തിഷ്ഠതി യ+ത്ര യ+ത്ര
ത+ത്തദ്/ഭൃശം ഫലതി നേതര-ദ+സ്യ പുംസഃ .. 51

മു+ഖ്യാ+ങ്കുരം സുഭഗ വി+ദ്ധി മനോ ഹി പുംസോ
ദേഹാ+സ്തതഃ(ഫ്) പ്രവി-സൃതാസ്-തരു-പ+ല്ലവാ-ഭാഃ .
നഷ്ടേ്ഽങ്കുരേ പുന-രുദേതി ന പ+ല്ലവ+ശ്രീർ-
നൈവാ+ങ്കുരഃ(ഹ)+ക്ഷയ-മുപൈതി ദല+ക്ഷ-യേഷു .. 52

ദേഹേ+ ക്ഷതേ വിവിധ-ദേഹ-ഗണം(ങ്) കരോതി
സ്വപ്നാ-വനാ-വിവ നവം(ൻ) നവ-മാശു ചേതഃ .
ചി+ത്തേ+ ക്ഷതേ തു ന കരോതി ഹി കി+ഞ്ചി-ദേവ
ദേഹസ്-തതഃ(സ്) സമനു-പാലയ ചിത്ത-ര+ത്നമ് .. 53

(മാലിനി 15)

ദിശി ദിശി ഹരിണാ+ക്ഷീ-മേവ പ+ശ്യാമി രാജൻ
പ്രിയ-യുവതി-മനസ്ത്വാൻ-നിത്യ-മാന+ന്ദിതോ്ഽസ്മി .
തവ പുര-✓പ്രകൃതീനാം(യ്) യത്ഫലം(ൻ) ദുഃഖ-ദായി
ക്ഷണ-മഥ-സുചിരം(ൻ) ത+ത്ത+ന്ന പ+ശ്യാമി കിംചിത്.. 54

ഇ+ത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ ഉത്/പത്തി+പ്രകരണേ
കൃ+ത്രി-മേ+ന്ദ്രാ-ഹ+ല്യാനു-രാഗോ നാമൈ-കോന-നവതി-തമഃ(സ്) സർഗഃ ..
89 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
30.09.2023